

1501

Dueu (PI 5)

(ALDC, IX, 2117. *Dueu [PI 5]*)

La segona persona del plural del present d'indicatiu del verb *dur* (< DUCÉRE) en llat. vg. era DUCÍTIS que, des d'un preliterari *du[z]etz*, va passar a *du[z]eu* (cf. la forma occitanitzant de Formiguera *d[øz]eu* 7) i després, per pèrdua de la consonant intermèdia, *dueu*, amb les var. *duieu*, de part del cat. central, val. septentrional, tort. i algunes localitats nord-occ., amb inserció d'una [j] antihiàtica, com la de la [y] de *dugueu* (amb atracció també de formes com *duga*, *dugues*, etc.), pròpia de localitats de part del val. i d'algunes del nord del domini lingüístic.

Duis, del bal., ha estat interpretat com a descendant del llat. cl. DUCÍTIS (Moll, 1952: § 310; DCVB, s. v. *dur*), però, atesa la manca de documentació antiga, sembla més versemblant considerar-lo una atracció del model *deis* (< deïts < DICÍTIS, cf. mapa 1488), que també hauria afectat casos com *creis*, *queis*, *reis*, etc. (Coromines, 1971: 270-271). De tota manera, convindria comprovar l'antiguitat de *duyts* que el DCVB

addueix en el paradigma de la flexió antiga de *dur* (DCVB, IV: 619).

El sinònim *portau*, amb la desinència originària, es troba en alg. (*poltau* 85) i parlars ribagorçans i *porteu* en ross. i parlars del Principat, especialment de la part occidental; per a una comparació dels usos de *dur* i *portar*, veg. mapa 1496.

Quant a les var. de *llevar*, manlleus al cast., cal notar les arcaiques *llevau* 125 i *llevets* 87, aquesta modificada en *llevau*.

Dueu i *porteu* són les formes normatives des del DOrt, 1917; *portau*, des de Fabra, 1918 (pàg. 69); la GIEC (pàg. 295), a més, inclou *duis* (bal.) entre "Altres variants", que la PEOLC Morfologia (pàg. 40) reserva per a l'àmbit restringit del parlar baleàric, com semblantment *portau* (model *cantau*, pàg. 25), i considera *dugueu* forma no recomanable.

